

# Time: Creation of Self

## Parshat Bo

Shemot Ch. 12

<sup>1</sup>HASHEM said to Moses and Aaron in the land of Egypt, saying, <sup>2</sup>"This month shall be for you the beginning of the months, it shall be for you the first of the months of the year.

### 3 Reflections of the Law - Ed. R. Besdin

2. *Mitzvot Aseh Shehazeman Geraman*. A slave is relieved of the requirement to observe time-related *mitzvot* because he lacks time consciousness. Everything organic or inorganic exists within the dimension of time. There is an inexorable cycle of birth, life, and death, the attrition of change which is most clearly discernible in the organic world. The ebb and flow of time also take their toll of the inorganic world, continually transforming and reshaping. The only creature that can experience time, that feels its passage and senses its movement, is man. This is called time-awareness.

There are three dimensions of time, each of which is part of the time-experience. These are retrospection, anticipation, and appreciation. Retrospection refers to man's ability to re-experience the past, to feel deeply that which is only a memory, to transport an event of the distant past into a "creative living experience" of the present. Anticipation is man's projection of visions and aspirations into the future. Indeed, his present life is regulated in expectation of the fulfillment of these dreams. His present is shaped by his vision of the future. Appreciation embraces the present as a precious possession; as inherently worthy.

4 If there is no retrospection, there can be no mitzvah of *sippur yetzi'at Mitzrayim*. The *Seder* itself is a recreation and a reliving of the past as a present reality. We recite "In every generation, each person should feel that he personally experienced the Exodus from Egypt." History becomes part of our present time-awareness. Memory is more than a storehouse; it can become a present-day experience, a part of the "I" awareness. Rabbi Akiba is not a figure of the past; he guides us in the present, as do Maimonides and Rashi. They are daily companions and they vivify our everyday lives. Tragically, many Jews nowadays, ignorant of their past, find themselves rootless, alienated, and adrift. They are Jews who live only in the present.

5 In anticipation, man moves from reminiscing to expectation, from memories to visions. To live fulfillingly in time requires both a worthy past and a promising future. Time-awareness is not only for dreaming. This, in turn, suggests that we have the freedom to make decisions and the moral commitment to intervene. We derive from retrospection the moral imperative to act now in order to realize our visions for the future. The *Haggadah* opens with *Avadim Hayinu* (retrospection) and it concludes with *Nishmat Kol Hai*, which is an anticipatory vision of the future, moving from hindsight to foresight.

6 The third time-awareness dimension is "appreciation", which means valuing the present and prizing each moment as a precious gift. Retrospection and anticipation are significant only insofar as they transform the present. In every fraction of a second, visions can be realized or destroyed.

### The Passover Haggadah - R. Ruskon 2

As Rabbi Ovadiah Sforno (ca. 1475-1550) observes in his Bible commentary, it is no coincidence that this commandment to sanctify time was given at the moment of freedom from Egypt. Slaves have no clear notion of time since it is not theirs to dispose of. Only free men, who have at least limited control over their time, can fill it with significant matters—and sanctify it. Thus, the concept of freedom and the sanctification of time are bound up with each other.

6 The *Halakhah* is very time-conscious. A time differential of even one minute or less determines the *sheki'ah*, the onset of the Sabbath, the *zeman keriat Shema* (the period when the *Shema* may be recited), and *notar* in *Kodashim* (Temple sacrifices). A large number of halakhic regulations hinge on the passage of minute segments of time. In science, too, imprecision in time can spell disaster for astronauts approaching the moon, or cause intricate experiments to go awry.

7 שני מלכרישראל, משיחיה וגבורי

האומה, חטאו, שבו בתשובה שלמה והתוודו — לאחד לא נמחל העוון מיד, ולשני נתרצה הקביה וסלח לו תוך-כדי-דבור לוידינו. עם שאול נהג הקביה במדת-הדין וקרע הממלכה ממנו. ביחס לדוד עירב דין ברחמים ומלכותו לא נפקעה מורעו. מדוע החמיר הקביה בשאלו וחינו את דוד? שאלה זו אינה צריכה לפני ולפנים; התשובה פשוטה מאד. דוד לא החמיץ את השעה הרצויה והתוודה מיד על עוונות; שאל התמהמה קצת, ובשל פיגור זה ניטלה המלכות ממנו. כשנתן הנביא בא אל

8 The *Kiddush* on the first *Seder* cup of wine fulfills the requirement of *Kiddush Hayom*, to declare the sanctity of the festival season. It concludes with the words, *Mekaddesh Yisrael vehazemanim*, "Who sanctifies Israel and the festive seasons." Time is thereby declared a holy entity; but only a free man can make *Kiddush*, designate a span of time as of special significance. Time exists only for the one who is responsive to its ebb and flow.



Had we left Egypt slowly, naturally, in a relaxed fashion, we would have been a natural people! The Jewish nation was being born then; the moment of birth had to be transcendent because "Everything goes after the beginning", we became and remain a spiritual people because our beginning was spiritual. Our moment of formation occupied the absolute minimum of time, and since then we have lived on the edge of the physical universe, at that edge which interfaces with the transcendent, the Divine. The terrible danger of more time in Egypt would have been the time itself; that is the impurity which is meant here, the impurity of a nation destined for spirituality becoming merely physical, merely natural.

19 This is the secret of the statement of the Sages: "Mitzva haba' a leyad' cha, al tachmitzena — When a mitzva comes to your hand, do not let it become stale", literally "do not let it become chametz, sour". "Ushmartem es ha'matzos — And guard the matzos" can be read as "And guard the mitzvos". No mere play on words; the idea here is that just as matza becomes chametz if left too long, so too a mitzva, spiritual life for the one who performs it, becomes chametz, fermented, sour, if it is allowed to become part of the natural. A mitzva is a physical action containing unbounded spiritual energy, but it should be performed thus. If it is performed as no more than a physical action it may lose its connection with the spiritual world. Mitzvos are like matzos: performed at the higher level, with zeal and alacrity, they are transcendent; performed sluggishly, slowly, they sour.

22 אמתול בארנו ענין „בעל הבית דחק“, ששינינו באבות (פ"ב) „ר"ט אמר היום קצר והמלאכה מרובה והפועלים עצלים“ — שכל אלה הרי הם טעמים המחייבים את האדם לזריזות ומהירות בעבודה משום ריבוי המלאכה, ומה הוסיף לנו אח"כ באמרו „ובעל הבית דחק“? ובארנו שאין הביאור של „דחק“ כפי שאנו מורגלים שהוא מכריח לעבודה, אלא שהתנא העיר לנו בזה על יסוד גדול בעבודת האדם — „ובעל הבית דחק“, היינו שהקב"ה כביכול אינו מחכה ואינו ממתין, אלא ממחר ודוחק מאד, „בעה"ב דחק“ הוא מצד מהירות השכינה, שאינה מתעכבת בשום אופן, מדלגת על ההרים מקפצת על הגבעות, ועל האדם לרוץ ולמהר אחרי הקב"ה כביכול עד שאין לו שעות להתעכב אף רגע, כי אין ממתנים עליו כלל וכלל. הוא בצירור כמו אחד

23 א-טו-ר-ג וסא-ה

23 כי עשיית האדם מעשה מצוה בזריזות היא מעשה שהשכינה שורה עליו, וכל עיכוב זמן שחל בהמעשה אינה רק סכנה שיכול להיות שם חלות היצר, אלא העיכוב עצמו הוא כבר חלות היצר, והשכינה כבר הסתלקה מהמעשה ההוא. הוא אשר מצינו בקרבן פסח שנצטוו „ואכלתם אותו בחפז“ (בא. רביעי), ובמכילתא יש לשון שזה חפזן שכינה: השכינה ממהרת בלי שום עיכוב זמן, כי שיהיו זמן הוא מסוד העיכובים והרע שהשתרע-בעולם אחרי החטא; עבודתו של האדם „לרוץ אחרי השכינה“ בשארית כוח, בלי שום שיהיו זמן ועיכוב, והיה מידת הזריזות. הדברים נוראים ונפלאים: זריזות היא המידה של השראת השכינה באדם! (ראה מאמרי „בעל הבית דחק“ בדעת חכמה ומוסר ח"א סי

256 יסוד זה הוא שמגלה לנו הכתוב „אל תאחרו אותי וה' הצליח דרכי“, שמכיון שה' הצליח דרכי הרי זהו כבוד ה' נצב עליו, שכביכול עובר דרך עליו — ולכן „אל תאחרו אותי“ שהוא כביכול אינו מחכה, „בעל הבית דחק“ ועליו לרוץ ולמהר, וא"כ אי אפשר להתמהמה אף רגע.

minimum time. Overriding time. We left Egypt too fast for the natural to take effect. Too fast to be in danger of becoming slowed by friction with the natural world. Too fast to be slowed into the material and the finite. Too fast for dough to rise, for the food which sustains our lives to expand into the swollen, bloated dimension.

A people only just within the physical, sustained by a food which is only just the sum of its ingredients.

18 If we think a little further: what is matza, one of the central mitzvos of Pesach? What is the difference between chametz (leaven) and matza? Only time! Not a difference in ingredients, only a difference in time. Flour and water if baked within a certain minimum time become matza. A second's delay beyond that minimum: chametz.

הנה ודאי אין לומר שחז"ל הוציאו את הפסוק ממשמעותו ונקטו „מצות“ במקום „מצות“, אלא פשר מאמרם הוא, שחז"ל ירדו אל עומק תוכנה של מצות מצה, וגילו לנו שביסוד מצוה זו טמון ענין הלימוד שצריכים ללמוד מחפזון יצי"מ. והיינו לימוד מידת הזריזות. וכשם שלא באו אל החירות אלא בכח הזריזות, כך אי אפשר לבוא אל קיום התורה והמצוות כולן אלא בכח הזריזות, וא"כ פשוט ש"ושמרתם את המצות" הוא בעצם חיוב בזריזות בכל המצוות כולן — „ושמרתם את המצוות“. ועל כן לא נצטוו במצוה זו אלא בשעת יצי"מ, משום ששעה זו היתה שעת קבלת עומ"ש, ובנין אב לקבלה על מלכות שמים וקיום מצוות, היא מידת הזריזות. ומאחר והזריזות היא ההקדמה לאורחות חייו של האדם, על כן פותח הטור ריש חלק אורח חיים וז"ל: „יהודה בן תימא אומר הוי עז כנמר וקל כנשר, ורץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים“ וכי.

21 אב חכמה ומוסר - ר' יוחנן הלוי

21 האיך מה נורא הוא עבודת האדם המוטלת עליו, להיות רץ כל ימיו אחר השכינה, למהר אחריו כביכול, ומהיכן יש לקחת מהירות כזו לרדוף ולרוץ אחרי השכינה! ובמכילתא פ' בא פליגי תנאי בענין ואכלתם אותו בחפזון ואמרו „אבא חנן משום ר"א אומר זה חפזון שכינה, ואע"פ שאין ראי' לדבר זכר לדבר קול דודי הנה זה בא“ וגו', וגילו לנו חז"ל שמה שקול דודי דופק, חפזון השכינה, זה מחייב את האדם „ואכלתם אותו בחפזון“, ומבואר כאן יסוד דברינו, כל ענין „בעל הבית דוחק“ שהוא מהירות השכינה שאינה ממתנת אף רגע, וזה מחייב ענין החפזון אצל האדם, למהר ולרדוף אחרי השכינה. כל המהירות שהי' ביציאת מצרים, כל החפזון, „הוא יכלו להתמהמה“ (שמות יב, לט), „משאריתם צרדות בשמלותם על שבמם“, „וגם צדה לא עשו להם“ (שם לד), שמהירו לצאת ממצרים ב„בהלה“ גדולה כמי שבורח מן האש שאין לו שעות להתמהמה אף רגע, הנה כל הבהלה הזו הריהי משום החפזון שכינה“ שהיא מדלגת על ההרים מקפצת על הגבעות, והיו צריכים לרדוף ולמהר אחריה, ולו היו שוהים רגע היו יכולים לאבד את כל הגאולה, שמיד הריהי עוברת ומפליגה.

Articul Seder

[20] Rabbi Tarfon says: The day is short, the task is abundant, the laborers are lazy, the wage is great, and the Master of the house is insistent.

מצינו בכתוב (בראשית כד, נו) שכשבקשו אחיה ואמה של רבקה לעצב אותה השיב להם אליעזר עבד אברהם „אל תאחרו אותי וה' הצליח דרכי“, ולכאורה מה תשובה היא על בקשתם להתמהמה ימים או עשור? ונראה שהכתוב מגלה לנו בזה יסוד גדול המקיף את הכל מהחל ועד כלה.

ליל שמורים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים (שמות יב), וכתב הספורנו, ליל שמורים וכו' שהי' מצפה להוציאם כי לא ענה מלבו אבל לא מצא את ישראל מוכנים וראויים לגאלם עד אותה הלילה ואתה הי' משמר ומצפה כי חפץ חסד הוא (מיכה ז. יח). כאמרם ז"ל שהקבי"ה מחשב את הקץ. הנה גילה הספורנו שענין "חישב את הקץ" הוא ממדותיו ית', ממתד כי חפץ חסד הוא, היינו שבכל עת גלותם הגם שלא היתה יכולה הגאולה להיות, כי לא ענה מלבר' (איכה ג. לג), העונש מוכרה, — מדתו ית' היא וישב ומצפה לאותה לילה של גאולה, והנו, ליל שמורים הוא לה'.

תני ענין, בעל הבית דוחק שנתבאר לנו במאמרים הקודמים ש"דוחק" הוא מהירות השכינה, מהירות זו היא מצד מדתו ית', כי חפץ חסד הוא; מהירות השכינה: המדלגת על ההרים מקצצת על הגבעות היא מצד תאותו ותשוקתו ית' בביכול הבלתי תכליתית לעשות חסד, שמצד מדה זו א"א לחכות ולהמתין אי רגע, כי בבוא כבר הרגע הזמן המקוה או בעתה אחישנה" להיטיב עם הבריות ואי אפשר להמתין כלל וכלל, והו' ובעל הבית דוחק.

אחרי שכבר עמדנו ע"ז מצאתי להחסיד יעבץ בפי' על אבות שמפרש כן ח"ל בפי' מ"ו: "ובעל הבית דוחק הוא פירוש ולפני מי אתה עמל, הורה בזה תשוקתו ית' להיטיב אלינו כי לזה ברא עולמנו וכו', כל כך גדולה היא תאותו להיטיב עד שבבוא עתה כוה"ק עין אחישנה מבלי לחכות אי רגע.

תנ"ך אנוסים

שירי

29 וְהָיָה הַדָּם לְכֶם עַל הַבָּתִּים  
אֲשֶׁר אַתֶּם שֹׂם וְרֵאִיתִי אֶת-הַדָּם וּפְסַחְתִּי עֲלֵכֶם  
וְלֹא-יְהִיֶה בְכֶם נֶגֶף לְמִשְׁחִית בְּהַכְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם:  
יְהִיֶה דָמָא לְכוֹן לְאֵת  
עַל בְּתוּמַּי דִּי אַתּוֹן תַּמְּן וְאַתּוֹן יֵת דְּמָא  
וְאִיחוּס צְלִיכוֹן וְלֹא יְהִי בְכוֹן מוֹתָא  
לְחַבְלָא בְּמַקְטְלֵי בְּאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם:

Mesilat Yesarim - Ranchel

AFTER WATCHFULNESS comes Zeal, Watchfulness pertaining to the negative commandments and Zeal to the positive, in accordance with the idea of "Depart from evil and do good (Psalms 34:15)." "Zeal," as the name implies, signifies alacrity in the pursuit and fulfillment of mitzvot. As expressed by our Sages of blessed memory (Pesachim 4a), "The zealous advance themselves towards mitzvot." That is, just as it requires great intelligence and much foresight to save oneself from the snares of the evil inclination and to escape from evil so that it does not come to rule us and intrude itself into our deeds, so does it require great intelligence and foresight to take hold of mitzvot, to acquire them for ourselves, and not to lose them. For just as the evil inclination attempts, with the devices at its command, to

cast a man into the nets of sin, so does it seek to prevent him from performing mitzvot, and to leave Him devoid of them. If a man weakens and is lazy and does not strengthen himself to pursue mitzvot and to hold onto them, he will certainly lack them. A person's nature exercises a strong downward pull upon him. This is so because the grossness which characterizes the substance of earthiness keeps a man from desiring exertion and labor. One who wishes, therefore, to attain to the service of the Creator, may His Name be blessed, must strengthen himself against his nature and be zealous. If he leaves himself in the hands of his downward-pulling nature, there is no question that he will not succeed. As the Tanna says

עוֹלָם חַיִּים - כְּחַיִּים

לפ"י יובן את הטעם הפנימי לגזירת חז"ל שחמץ אפילו במשהו אינו בטל, החמץ הוא יצה"ר של עצלות, וע"י שמתרחקים ממנו קונים את מ"ה הזריזות כדברי החינוך, א"כ דרכי המלחמה ביצה"ר זה, ע"י שנבערנו לגמרי: כי הסכנה ביצה"ר של עצלות גדולה היא מאוד, שאפילו ע"י משהו יוכל להיות חוזר וניעור, לחזור אל טבעו — טבע העצלות

Inward - R. Taky

We must live on the plane of chiddush, newness. We must never expand into the natural. The first law in the Shulchan Aruch, the code of Jewish law, concerns the beginning of the day, the first obligation of the day. It is fascinating that that first halachic obligation is to get out of bed! Understood superficially, this is good advice. But there is much more than that here: what is intended is a basic lesson in beginnings — if one is strong as a lion to arise in the morning, if one begins the day with no laziness, not allowing the sluggishness of natural human inertia to contaminate the moment of waking, of first consciousness, then the day can be spiritual, elevated!

Everything goes after the beginning! Pure beginnings, beginnings beyond time, cannot possibly provide a foothold for the negativity of staleness and depression. That is indeed the most fitting beginning for a code of Jewish law!

There is no negativity in the moment of new creation. While the energy of creativity is flowing, depression and despair are impossible. The spiritual root of depression is lack of growth in the personality. When time ticks away and nothing new is being built, when all is static, the neshama feels the cold hand of death.

The sadness of the end of life is that activity is no longer possible, no change can be generated, all is frozen. That is the essential difference between life and its opposite, and the neshama has a premonition of that final state when it is inactive in this world. This is a great secret in the understanding of depression, and this is the reason that the cure for depression is activity; at first, any purposeful activity, but leading as soon as possible to activity of the neshama, the movement of growth.